

Notranjec

Izhaja vsako soboto in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 v. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani Breg šte. 12.

GLASILO

POLITIČNEGA IN GOSPODARSKEGA DRUŠTVA
ZA NOTRANJSKO V POSTOJNI.

Inserati se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K. Pri večkratni objavi primeren popust. Mala naznanila po 20 vin. od petit-vrstice.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

O zlaganju zemljišč.

Spisal A. D.

I.

V zadnjih desetletjih preteklega stoletja, ko je moč kmetijskega stanu silno oslabela, je začela država iskati sredstev, ki bi perečo rano ozdravila. Na en mah seveda tudi tukaj ni šlo, tožbe so še vedno velike, a priznati se mora, da so zakonodajalci izprožili marsikako lepo misel v pomoč kmetškemu stanu. Eden takih zakonov, ki so jih sklenili v državnem in potem po nekaterih deželnih zborih, ki pa žal ni našel dosti praktične izvršitve je zakon o zlaganju zemljišč (komasaciji). Državni zakon datira z leta 1883, kranjski deželni zakon, ki državno postavo spopolnjuje pa l. 1887.

Veliko potrato moči in časa povzroča razkosačnost kmetijskih posestev. Na različnih, včasih celo po uro in več oddaljenih krajih so posamezni deli kmetijske posesti, tu nekaj njive, tam kak travnik, tam nekaj gozda. Narodni gospodar računa podrobno z vsako minuto, ki je izgubljena vsled oddaljenosti, računa, koliko sile in orodja se je porabilo, računa, koliko sitnosti pa tudi gospodarske izgube povzročijo neštevilne služnosti, natančno prešteje prepire zaradi meja, premeri koliko sveta požro neobdelane meje itd. To ga privede do spoznanja, da bi bilo dobro, če bi se posestniki posameznih katastralnih celot zedinili in si za vsakogar pravično na novo razdelili posesti, tako da bo za vse posameznike koristno in vsprejemljivo. Ta zložitev in nova pametna razdelitev zemljišč je namen posebnega po navedenih zakonih urejenega postopka, ki se imenuje komasiranje ali zlaganje. O škodi, ki jo prinaša sedanja razkosačnost, o koristi zlaganja, o tem, kako se taka prememba pod okriljem države in dežele izvrši, o ugovorih proti zlaganju bodo govorili naši prihodnji članki v gospodarskem delu „Notranjca“.

Politične vesti.

Volilna reforma. Nemci so dosegli, da se je v odseku za volilno reformo sklenil nemški mandat za — Kočevarje. Zato pa je odsek privolil Slovincem sedmi mandat na Štajerskem. Italijanom, ki so obstruirali, je vlada dala ugodne obljube glede mandatov v Istri in na Goriškem, seveda na račun Slovencev. Na Koroškem ostane pri starem. V Ljubljani je v četrtek narodno-napredna stranka sklicala protestni shod zoper novo krivico, ki se obeta Slovincem, shod pa so klerikalci razbili.

Vlada proti slovenski trobojnici. Dne 19. t. m. se ima otvoriti del nove železnice v Trst, namreč proga Jesenice—Trst. Okrajna glavarstva na Goriškem so prepovedala v krajih ob železnici, da se ne sme izobesiti belo-modro-rudečih zastav, ampak le črno-rumene in goriške deželne. Vlada se je namreč zbala, da bi se ne izkazalo, da je ta proga popolnoma slovenska, ona pa je ponekod usilila nemške in italijanske uradnike, v Gorici — središču na $\frac{2}{3}$ slovenske dežele — je napravila le italijanske in nemške napise. Odgovor na to nečuveno odredbo c. kr. vlade je za Slovence prav lahek: Naj se tudi pelje z otvoritvenim vlakom 10 nadvojvod, odločen Slovenec ne izobesi nobene zastave, ker mu vlada ukazuje, da zataji in zakrije svojo narodnost. Odgovor pa gre še dalje: Če vlada preganja našo trobojnico, viden znak naše narodne zavesti in ponosa, nastopimo mi zoper črno-rumeno zastavo! Izginila bo v narodnih hišah iz zaloge zastav, na slovenskih slavnostih naj ne bo več črno-rumene zastave. Pozivljamo zavedno Notranjsko, da prva da vladni odredbi odgovor po načelu: zob za zob, oko za oko, in iztrebi črno-rumeno barvo iz Notranjske, kakor hoče vlada iztrebiti našo trobojnico.

Novi reški guverner je na pritisk Hrvatov dal reškim Hrvatom zadoščenje zaradi hrvatske trobojnice,

ki so jo sneli z ladije Tatra, s tem, da je obiskal in pozdravil hrvatsko čitalnico in nato dal umestiti zopet zastavo na Tatro.

Ogrski državni zbor razpravlja o adresi na kralja. Opozicijo delajo srbski, slovaški in rumunski poslanci. Madjari jim ostro odgovarjajo, pa vendar le s težavo branijo zatiranje Slovanov in Rumunov, Hrvati se doslej niso še potegnili za zatirane brate.

Okrajna sodnija v Trstu za kazenske zadeve uraduje še vedno samo italijansko, slovenske obravnave ta c. kr. sodnija ne pozna in naj bodo tudi stranke slovenske in naj se tudi obtoženec in sodnik ne razumeta. Slovenski odvetniki so sedaj prav vljudno naznanili tej sodnji, da bodo v kratkem začeli pri obravnavah zahtevati, da se govori slovenski, naj torej sodnija poskrbi, da pridejo vanjo slovenskega jezika sposobni uradniki. Tako v Trstu! Pa tudi na Kranjskem v mnogih krajih štulijo tuje jezike v urade in nam pošiljajo nemškutarje vanje.

Zmeda je med italijanskimi socijalnimi demokrati nastala vsled volilno-reformne predloge. V Istri in na Goriškem je Slovanov nad dve tretinji, Italijanov pa eno tretinjo. Naravno, da nam splošna volilna pravica prinese večino, tako da bosta delegata teh dveh dežel Slovana. Italijani so zato začeli v odseku za volilno reformo obstruirati. Socijalni demokrati v Pulju so izjavili, da jim dela reforma krivico, kajti italijanski delavec da je veliko več vreden kot slovenski delavec.

Tržaški socijalni demokrati pa so nastopili proti italijanskim poslancem.

Carinska vojna med Srbijo in Avstro-Ogrsko se je začela najbolj zato, ker noče Srbija naročiti topov v Avstriji, ampak v Franciji. Pa tudi Košutovci se niso potegnili za Srbe, ker se boje konkurence srbske živinoreje in zaprtje meje koristi ogrskim poljedelcem.

Iz Črnega vrha nad Idrijo.

Zadnjič smo imenovali učitelje, ki so službovali na naši šoli. — 27. novembra 1886. dovolil je deželni šolski svet v Ljubljani, da se naša učilnica razširi v dvorazrednico. Prva učiteljica je bila gdč. Gabrijela Gogola. Nato so sledile: Julijana Jurman, Marija Šušteršič, Frančiška Žebre, Alojzija Bisail, Zofija Modrijan, Marija Antončič in sedanja gdč. Matilda Poženel, ki nas pa letos tudi zapusti ter odide v Dolsko na Gorenjsko.

Prihodnjo soboto 21. julija pride komisija, da določi definitivno prostor zadloški šoli.

Pretekli mesec je bilo pri nas licencovanje bikov. Potrjeni so bili vsi prignani — osem namreč. Posebno izvrstne imajo: Simon Rupnik iz Idrskega loga, Tomaž Gostiša iz Zadloga in Ivan Lampe iz Črnega vrha.

Seno duhteče grabimo, pa peti ne pozabimo. Dež nam nekoliko nagaja, da ne gre vse v redu. Na njivah je dober pridelek, senožeti, ki se kose le jeden-

Listek.

Kmečka vstaja.

Zgodovinska povest iz 16. stoletja. — Hrvaški spisal Avgust Šenoa.

(Dalje.)

„Kakšno dedno pravo? Kralj je poklonil ono posestvo na pol Heningovcem, na pol Batorovcem. Torej more kralj tudi dovoliti, da moj gospodar to polovico na drugega prenese. In kralj Ferdinand bo to storil, ker potrebuje pomoč Batora. Na pol mu je celo že obljubil. Kako pa da ga bomo upeljali v posest? Z Uršulo sem sklenil tole pogodbo, le čitajte jo. Vidite. Zet stare Uršule, Konjski jo je podpisal. O Tabiju nisem črhnil, zabavljal grozno nad Vašim bratom in dejal, da ga takoj odpravim. To jih je zamamilo. Uršula odide v Stubico, Susjed ostane čist, tedaj pa nenadoma uvedemo Tahija v posest.“

„Ali,“ odvrne kanonik, „po zakonu kraljevine Slavonske bi se morala ta prememba posesti proglasiti na skupčini stanov in sicer pred banom, če ne, ne velja.“

„Pojdite mi z onim slavonskim pravom,“ zakliče Madjar, „ne bo tako hudo. A ban? Kdo je ban? Knez Peter Erdedi. Ali ni prva žena banova bila Tahijeva hči. Naj je tudi potem ban poročil Jano Alapičevo, a zet in tast sta ostala debela prijatelja.“

„Da, da,“ se zamisli kanonik, „za Heningovci pa stoji mogočni podban Ambrož Gregorijanec.“

„Tega se nič ne bojimo. Ambrož je bil kastelan Nikole Zrinjskega. Nikola in ban Peter se ne gledajo prijazno, odkar je Nikolin sin ostavil na cedilu banovo hčer, torej mrzi Peter Ambroža, — in odkar sta se ban in podban sprijela zaradi samoborskih mej, se videti ne moreta. Ban bo delal za Tahija, Alapići za bana. Ali ste zdaj spregledali?“

„Sem, a kaj imam jaz pri vsem tem?“

„Vi boste uvedli Frana Tahija v posest.“

„Jaz? Kaj?“ Zakliče kanonik in odskoči za dva koraka.

„Da, vi. Počakali boste, da se Uršula preseli v Stubico. Od Batorja dobite pogodbo, seboj pa vzamete okrajnega sodnika, ki ga vam bom pozneje imenoval. Ko bo Susjed čist Heningovcev, pride Tahij s kaniškimi konjiki v Zagreb. Po noči odidete na Susjed. Tahij zasede grad, ga oboroži, zatvori vrata, pa naj pride potem Uršula, če ji ne bo oreh pretrd. Seveda bode potem velika pravda, pa naj le teče, tačas že umre Heningovica, hrvatski ban je namreč Tahijev zet, Andrija Bator pa sam — sodnik.“

Kanonik je stal molčec pred Palfijem.

„Ne morem,“ vikne slednjič. „To bi bilo očitno kršenje prava.“

krat, kažejo slabše. — „Kosa že poje, hajd, hajd na goro, hajd na zeleno goro!“

Marijine hčerke iz Idrije so nas posetile preteklo nedeljo. Ž njimi je došel znani gosp. Osvald. S prižnice so vabili k neki popoldanski „mali zabavi“. Kakšna je bila ta zabava, ne moremo poročati, ker nismo bili tako srečni, da bi ji mogli prisostvovati.

Gospoda kaplana bomo morda izgubili. Škoda, če se to zgodi, ker je še precej priljubljen. — Tudi nadučitelj se nekaj odpravlja. To bi bilo veselja v Izraelu, da ga odnese vihar daleč kam proti — Cencu. Klerikalčki, molite, mogoče se le vendar uresničijo vaše srčne želje!

Naša mlekarska zadeva je stopila vendar korak naprej. Mnogim posestnikom so zarubili živino, nekaterim so celo napovedali prodajo na dan 26. julija, a zopet isto ustavili, menda vsled ukaza z višjega mesta. Udje letajo okoli raznih advokatov, ter zahtevajo, da se vsa stvar sodnijsko vnovič preišče. Naj se jim ustreže, ko se gre za tako veliko izgubo! Naj bi se vsak natančno zaslišal, ki ve kaj zoper načelstvo, nadzorstvo in drugo poslujoče osobje. Udje zahtevajo posebno, da se dokaže, kdo je bil pravzaprav ud, ali so se pojasnila pravila, ali je resnica, da so se dobili celi hlebi sira na Jurjevi drvarnici, kako so se kupovali dragi stroji, kdo je hujskal proti mlekarni, kateri udje in odborniki so bili za konkurz itd. Na vsak način je nujno potrebno: vsa zadeva

naj se popolnoma pojasni, da ne bodo trpeli — nedolžni ljudje. Kakor stoje sedaj razmere, pride lahko, ko se bode iztirjavalo, do velikih nasilstev.

Kadar nam umrje znanec, ki smo ga imeli radi — smo žalostni in takrat nam dobro dè tolažilna beseda. Te si poželimo posebno, če izgubimo predragega očeta ali srčno ljubljeno mater. — V Afriki živi žival, imenuje se hijena. Kadar je lačna, gre tudi na pokopališče, izkoplje mrtveca ter ga — požre. Kdo bi zameril neumni živali! So pa tudi ljudje, ki ne privoščijo mrtvim pokoja. V Zadlogu se ni obnašala v zadnjih dneh neka zelo sveta žena — ob mrtvaškem odru — naglo preminulega našega moža — nič boljše, kot imenovana divja žival. Brezsrčna babnica pač zasluži, da odveže bogaboječi njen mož svoj tretjeredniški pas, ter jo krepko namaže po tistem delu telesa, čigar ime se v pošteni družbi ne imenuje.

Dopisi.

Iz Vremsko-bistriške doline. Čitali smo v našem „Notranjcu“ o slabih tukajšnjih cestah, posebno o strmeh klancu na Prem. Jaz pa pravim, da je to za premske „politikarje“ ravno prav. Ko se je začelo pred par leti delovati za popravo in na to, da se vsprejme ona raztrgana cesta od gosp. Klobučarja do Kilovč in kolodvora med okrajne ceste, so bili naši

„Ne mislite vedno na paragrafe,“ zakliče Madjar, „pomislite, da z vami drže silni ljudje, in ti vas ne puste na cedilu. V imenu Andrije Batorja vam dam besedo, da za vas ne nastane nič zlega. Evo vam roke.“

„Ali ni to ista roka, ki je podpisala pogodbo z Uršulo?“ vpraša kanonik resno.

Divje pogleda Palfi duhovnika in nadaljuje: „Govorimo odkrito. Ni me moj gospodar sem poslal za šalo. Če vi nočete, pa pojde drugi. A vam sem hotel ta posel poveriti zaradi brata Vašega Jurija. Razumete? Vaš brat ima mnogo otrok in ženo zapravljivko.“

„Vašo rojakinjo,“ zamrmra kanonik.

„Vsejedno,“ odgovori hladno Palfi. „Zadolžen je preko glave. Njegovi upnik so — knez Andrija Bator in Franjo Tah. Glejte, ta čudni slučaj! Vaš brat Jurij Vessvetniček je tedaj živel od milosti mojega gospodarja. Vzel ga je za upravitelja v Susjedu; mastna je ta služba in Vaš brat jo je znal lepo izmolsti — da, goljufal je svojega gospodarja.“

Kanonik se strese, brat njegov pa skloni glavo še globje.

„Da, goljufal je. Izvedeli smo to iz pisem Uršule, njegovi ljudje so nam ga izdali in hočejo proti njemu pričati. Vi, kanonik, ljubite brata in njegovo deco. Naj pomigne moj gospodar le s prstom in zadene jih nesreča in sramota. Ali hočete, da bo vaše ime oblateno, ali boste preslišali jok nedolžne dece?“

Palfi se je pri tem naslajal na bolesti kanonika, ki je upiral oči v zemljo in slednjič zašepetal: „Vi ste okrutnik brez srca, gospod Palfi.“

„Glej ga! Da nimam srca? Ali ga je imel vaš brat, ko ga je goljufal? Če ima človek pamet, pa pravite, da nima srca. Čujte. Roka roko pere. Če uvedete Tahija v posest, so bratu oproščeni grehi in še več — dolgovi, in ban ter Tah se bodo pobrinili, da se ga izvoli celo za sodnika. Če pa nočete, pa je proč z imetjem in poštenjem Vašega brata, tudi ne pride na sodnijski stol, ampak v sodnijsko temnico. Torej: da ali ne?“

Stipo Vessvetniček prebledi na smrt, na čelo mu stopijo debele kaplje znoja. Njegov brat Jurij pa se vzdigne, da čuje iz ust bratovih rešitev ali smrt. Nato poklekne pred brata, mu objame kolena in zakliče, da bi ti počilo srce: „Brate, brate! Vem, nisem usmiljenja vreden, a usmili se otrok, ki si jim kum.“

„Moj Bog,“ vzdihne kanonik, „ti vidiš to bedo. Ne zase, ampak za nedolžne otroke bom grešil. Umiri se, brat. Vidiš, rekel sem ti, da pusti črnooko Madjarko, vročekrvno lahkoživko. Prevarila te je, ostavila te, vidiš, biti bi osramočen, da ti ne pomaga brat.“

Gorke solze so kapale starcu po licu, brat pa mu je poljubljal roko. Palfi je prekrižanih rok opazoval ta prizor hladnega obraza, hladne duše, ledenega srca.

(Dalje prih.)

klerikalni politikarji v tukajšnji okolici kar besni, češ kilovški naprednjaki ne bodo nikdar, nikdar dobili ceste, posebno zato ne, ker je prošnjo napravil tedaj na Premu službujoči — nadučitelj Korbar. Mi je ne rabimo in je tudi nočemo, so kričali ti zaslepljeni zapeljanci. Kam je bližje na kolodvor, v Kilovče ali na Št. Peter? Samo to vprašanje je za pametnega človeka merodajno. V Kilovče se rabi od g. Klobučarja 15 minut, v Št. Peter pa — 3 ure z vozom. In prosim, pomislite, kdo pa plača visoko voznino, ko tukajšnji trgovci, namreč gg. A. Fatur, J. Repinc, V. Repinc na Premu in A. Grahor v Bitinji blago naročujejo v Št. Peter mesto v Kilovče? Gotovo nazadnje njihovi odjemalci! Zakaj tudi mi plačujemo cestnino, kot drugod v ilirsko-bistriškem okraju, ko imamo razun ceste od g. Klobučarja na Prem ne pedi komisijske ceste? Cesta od g. Klobučarja do kilovškega kolodvora je v takem stanju, da se je ne more več rabiti. Vprašam gg. župane in njih odbore ter cestnega odbornika za one vasi, zakaj plačujemo 20% cestne naklade. Svetujemo, da se poštni urad ali šolsko vodstvo na Premu pritoži zaradi po zimi tako nevarnega pota.

Iz Godoviča. Posestvo J. Pišlerja (Veharja) kupil je bil pred več časom Pivk iz Črnega vrha. Kupčijo je sklenilo seveda rujno vince. Vehar se je skesal, Črnovrščan ni hotel odnehati in stvar bi imela priti pred sodnijo. Slednjič sta se moža pobotala, ker je bil Pišler pripravljen plačati Pivku primerno odškodnino. — Glede gdč. poštne upraviteljice čujejo se pritožbe. Danes nočemo delati nikomur neprijetnosti. Prav uljudno prosimo, da se ozira novodošla gospodična po možnosti na godoviške krajevne razmere. — Vodovod, za katerega ima največ zaslug mož nepozabnega spomina pokojni gosp. Kankelj dobro deluje. Le škoda, da imamo premajhen rezervar, kar se posebno neprijetno občuti za velike suše. — Naša babica Marija Cigale padla je pretekli mesec iz kozolca. K sreči se ji ni pripetilo nič posebnega. — Bližnji sosedje smo Črnovrščani, a vendar koliko milejše podnebje imamo! Pri nas raste celo koruza, ki obeta letos prav dobro. Tudi s košnjo smo zadovoljni, pač pa ne kaže zelje nič posebnega. — Pred cerkvijo se razdeljuje „Domoljub“. Ne vemo, kako, da so med nami še vedno ljudje, ki podpirajo in čitajo ta obrekljiv list. Skrbimo vsak po svojih močeh da ne bo hiše, kjer bi se ne čital izvrstni neodvisni kmetški list „Notranjec“. Lažnjivega Domoljuba pošljimo nazaj, tudi, če bi nam ga hoteli pošiljati brezplačno!

Domače vesti.

Temeljna dela za Vilharjev spomenik so se že pričela. V drugi polovici tega meseca se prične postavljati monumentalni podstavek.

Za Vilharjev spomenik je izročilo pevsko društvo „Slavec“ K 12640 kot del čistega dobička bin-

košne Vilharjeve slavnosti v ljubljanskem Narodnem domu.

21 ruskih visokošolcev s tremi profesorji je bilo v nedeljo v postojnski jami. Prenočili so v Narodnem hotelu gosp. Paternosta.

Kopališče g. Pavl Jurce poleg hotela Ribnik v Postojni se je otvorilo 8. t. m. Cela naprava je moderno in jako lično izvršena ter obsega 5 kadnih in 2 pršni kopelji. Natančneja pojasnila so razvidna iz oglasa v današnjem listu.

Ogenj je nastal v neki sobi hotela „priogerski kroni“ v Postojni. Dne 6. t. m. sta opazila mimogredoča redar Anton Milavec in gasilec Ivan Paternost, da se sumljivo kadi iz neke sobe v drugem nadstropju. Ker oba dobro poznata notranje prostore obširnega hotela, hitela sta takoj v drugo nadstropje in se uverila, da je bil njiju sum opravičen. V sobi št. 21 sta gorele postelji, kar je povzročilo obilo dima in smradu. Da bi preprečila večjo nezgodo, zdelo se njima je najvarneje pometati goreče žimnice skozi okno na cesto in pogasiti tudi še drugi ogenj, ki bi lahko nastal za cel hotel jako nevaren, ako bi se ga pravočasno ne udušilo.

„Prostovoljno gasilno društvo“ v Studenem priredi v nedeljo, dne 29. julija 1906 ob 3. uri popoldne na prostem v Studenem, veselico s tombolo. Čisti dohodek je namenjen v pokritje dolga na novi brizgalni.

Shod kranjskih gasilnih društev se bode vršil v nedeljo, dne 29. julija t. l. ob 10^{1/2} uri dopoldne v Škofjiloki. Zastopniki društev, ki niso plačali letnine, nimajo pravico glasovanja.

Izpred sodišča. 14. marca t. l. so se stepli ponoči fantje v Britofu. Pri tem je bil Jože Vatovec na nogi težko poškodovan, potem pa sta ga Jožef Čevna iz Britofa in France Novak iz Gor. Vrem zvezala na rokah in nogah z bekami in potem z vrvjo, da se ni mogel oprostiti in da je ležal do jutra na prostem. Kot plačilo za ta nepremišljeni čin, ki sta ga napravila v pijanosti, bosta hudo kaznovana. Pri glavni razpravi dne 11. julija je namreč Čevna dobil 5 mesecev, Novak pa 7 mesecev težke in poostrene ječe.

Obesil se je doma v sobi Franc Žigman po domače Furlan 56 letni posestnik iz Zaloga pri Postojni. Bolehal je že kakih 5 let na obeh nogah in zadnji čas ni mogel več sam iz hiše. Ko sta odšla v četrtek popoldne njegova žena in sin na polje na delo, se je Furlan na nenavadni način, namreč z vozno verigo obesil. Obupnost vsled svoje neozdravljive hromosti nog, ga je gnala v smrt.

Iz Logatca. Sedaj je določeno, da bode letošnja velika skupščina družbe sv. Cirila in Metoda v Logatcu dne 2. avgusta. Zborovanje bo ob 1^{1/2} 11. uri, ob 1. uri obed, ob 5. uri pop. vrtna veselica. — Ves ta vsposed se bode vršil v prostorih hotela „Kramar“.

Na sled so prišli trgovcu, ki je prodajal tuje testenine v zabojih tvrdke Žnideršič & Valenčič za njene. Priznana so testenine imenovane tovarne naj-

boljše kakovosti: seveda morajo biti vsled tega tudi najdražje in ni čuda, da se vdobe ljudje, ki jih ta razlika v ceni mika. Sicer se to dogaja, odkar so ilirske testenine zaslovele, a konečno je pričela tvrdka te poštenjakoviče vendar zasledovati. Bodimo oprezni pri nakupu testenin!

Iz Zagorja. V števil. 26 „Notranjca“ smo poročali, da je Marija Žigman znorela, vendar to ni res, kakor nas zagotavlja drug zaupnik, kar s tem radevolje popravljamo.

Vipavske novice. Tatovom, koji so bili poslednje dni velik strah Št. Vidu in njega okolici, se je uže prišlo na sled. To so bili navadni trije Čiči. Po dnevi so beračili in si ogledovali razna poslopja, v katerih bi bilo dobiti kaj za njihov plen. Po noči so se pa vrgli na svoje delo. V hiše so poskušali vdreti trikrat, a vselej se jim je ponesrečil njihov načrt. Tudi rop, kojega so nameravali izvršiti na nekem vozniku, se jim ni posrečil. Vrla vipavska žendarmerija storila je vse korake, da pridejo ti za prežon zreli ptički čimprej pravici v roke. Ker so se z bali ti klateži vipavske žendarmerije, odkurili so jo hitro iz Vipavskega. Ker so pa bile vže tuokrajne žendarmerijske postaje po vipavski orožniški postaji o teh nevarnih tatovih in roparjih obveščene, se jim je kmalu prišlo na sled. V Ilirski Bistrici so orožniki vže prijeli dva ptička izmed te nevarne družbe, a tudi tretji pride kmalu roki pravice v pest. — Vinska kupčija postala je poslednje dni kaj živahna. Izvozilo se je te dni iz Vipavskega dokaj vina. Kdor se hoče oskrbeti z dobrim vipavskim vinom, zdaj je čas, dokler so cene še zmerne.

S Prema. V petek, dne 6. t. m. zjutraj je obiskala toča vasi Smrje, Prem, Bitinje in Kilovče. Napravila je precej škode. K sreči je padala le nekaj sekund. Zdatno škodo trpimo tudi pri senu vsled obilega deževja.

Iz Orehka. Dne 6. t. m. je udarila strela v grajsko hišico in neusmiljeno gospodarila med pohištvo. Zidarskemu kuharju je strela zavila vrat, da je moral k zdravniku. Ko je udarila je fant prestrašeno zaklical: „Dajte mi vode, strela me je ubila!“ Čudno pa je, da je strela udarila v hišico, ker je komaj par korakov oddaljen grad s strelovodom. Tudi cerkev je v bližini in ima istotako strelovod. — Iz Orehka se največ pošilja mleka na Prestranek v mlekarno. Pogosto se dogodi, zlasti v poletnem času, da se mleko medpotoma spridi radi prevelike vročine, predno je dospelo do svojega cilja. Po zaslugi g. Antona Križaja in Jakoba Kristana se je napravil hladilnik za mleko v Orehku. Ta posel opravlja Matija Kristan, ki je obiskoval mlekarski tečaj v Logatcu. — Tlaka, duhovska tlaka, hvala Bogu, je odpravljena. Doslej so namreč vaščani domačemu g. kaplanu zastonj kosili in opravljali drugo roboto. Tega je moralo biti res enkrat konec, ker bi bilo za vas res presramotno, da bi se še sedaj opravljala tlaka, ko je že z 48tim letom prenehala. G. Bajec je otepal in se upiral temu po njegovi samo njemu lastni maniri. Kot razjarjena

žival je razsajal v cerkvi, na prižnici in pred oltarjem radi tega. G. Bajec, tlaka naj v miru počiva! Mimogrede naj se dotaknemo tudi njegovih grozno dolgih in dolgočasnih pridig. Vemo sicer, da se da vsakemu več dopovedati, a on ima tako lastnost, da misli, da morajo le njegove nespametne misli obveljati, in tudi sedaj dvomimo, da bi ga te vrstice spreobrnilo. Marsikateriga tujega človeka ni v vas samo radi njega. „Jaz bi prišel večkrat k maši v Orehek“, se marsikateri izrazi, „pa kaj, ker imate tako dolgočasnega pridigarja, ker ne ve ne konca ne kraja pri njegovem kričanju.“ Na poslušalce kriči, češ, zakaj da jih spanec zaziblje med njegovo pridigo v sladke sanje. Pa še čudno se mu zdi! Pridigujte boljše, da bode pridiga segala bolj globoko v srca, potem pa prav gotovo ne bode noben poslušalec dremal. Kjer je služboval, je bila njegova parola prepir. Dostikrat nam je g. Bajec obljubil nekaj, pa se vedno pomišlja. Bog daj, da bi mu ti pomislili izginili. — Moža, ki sta postavljena v to, — to sta namreč cerkvena ključarja — da bi se potegovala za koristi vaščanov, pa smo ravno glede odprave tlake opazili, kako sta se vedla, da bi tembolj se prikupila kaplanu. Zdelo se je nam, kakor da bi lovila slepe miši. Vredno je, zlasti imenovati moža, ki mu rečemo po domače „Mauer“, kako je ljudi nagovarjal, da naj se še nadalje opravlja tlaka, namreč: „Bog vas bo štrafal.“ Najbrže bo pa njega štrafal, ker ne bode več otave zastonj dobival od g. kaplana.

Iz Zgornje Pivke. Vsled večdnevnega deževanja izstopila je Pivka, ki se je razlila po travnikih, po katerih je ležala še ravno pokošena trava. Vidi se marsikateri žalosten prizor, na pr. tu plavajo senene kopice po vodi, tam vlečejo seno z največjim trdom iz vode ali nakladajo seno na vozove in ga odpeljujejo na bregove. Regulacija, regulacija!

Iz Koritnic pri Knežaku. Mi imamo vedno le o nesrečah poročati! Sedaj je poginila vaščanu Radohovcu ob telitvi krava, ki je bila vredna 300 K. Telila se je dva dni in v mukah je dejala glavo tako nesrečno pod jasli, da se ni mogla rešiti. Naše ljudstvo je pač nespametno, da ne pokliče v takih resnih slučajih živinozdravnika, ali ni lažje trpeti 20 K kakor morebiti 300 K in še več? Sicer je pa pri ljudeh ravno tako; zdravnika ti ne pokliče in če je človek tudi v zadnjih zdihljajih in to „ker se boji stroškov.“ Res žalostno!

Iz Zagorja. V sredo 11. t. m. so zapustili vojaki našo vas. To sicer ni nič pomembnega ali povdarjati hočemo le, kako so se ti „naši kranjski vojaki“ ljudstvu takoj priljubili, tako da je bilo marsikateremu težko ob odhodu. Ako pomislimo, kako se vojaki drugih narodnostij obnašajo in primerjamo te naše fante 27. domobranskega pešpolka, se nam mora srce veselja smejeti. Vedno dobrovoljni in mirnega obnašanja so ob prostih urah tudi domačinom pri poljskih delih pomagali. A po vasi so se vedno razlegale krasne narodne pesmi. Lahko smo ponosni na naše „fante“.

Prosveta.

Občni zbor učiteljskega društva logaškega okraja se je vršil dne 17. maja na Rakeku. G. nadučitelj Kabaj je poročal jako temeljito in zanimivo o učiteljevem delovanju izven šole; g. nadučitelju Benedeku pa se je izročila diploma častnega članstva za zasluge, katere si je pridobil za društvo kot soustanovnik in mnogoletni predsednik. V dan 1. julija se je zbralo zopet na Rakeku učiteljstvo obširnega okraja k uradni konferenci. Pri tem zborovanju se je sestavil našim razmeram primeren učni načrt za ponavljalno šolo. Zelo poučno je bilo poročilo g. c. kr. učitelja Šabca o napovedbi vremenskih sprememb in pa ono g. nadučitelja Bajca o varstvu živali. Žal, da je to poročilo čulo le učiteljstvo, ne pa tudi oni, ki do nedolžnih živali nimajo srca. Po zborovanju sta bila voljena zastopnikom učiteljstva v okrajni šolski svet gg. nadučitelja Likar in Repič.

Telovadno društvo „Sokol“ v Ilirski Bistrici priredi dne 22. t. m. v hotelu „Ilirija“ v Ilirski Bistrici veliko ljudsko veselico. Na vzporedu je: Sprejem došlih gostov na kolodvoru Trnovo-Bistrica, obhod in razgled Bistrice, javna telovadba in petje hrvatskih in slovenskih sokolskih in pevskih društev, ples, umetalni ogenj i. dr. Veselica, pri kateri svira vojaška godba c. in kr. pešpolka grofa Jelačića št. 79 iz Reke, se vrši ob vsakem vremenu. Vabila na posamezna društva so se že razposlala; zagotovljena nam je obilna udeležba zlasti od strani bratskih hrvatskih društev iz Reke, Opatije, Voloske, Sušaka, Trsata, Mihotičev, Bakra i. dr. Vsled tega manifestirala se bode na tej veselici bratska vzajemnost z brati Hrvati. Društva, ki nameravajo sodelovati na tej veselici, naj nam to čimpreje naznanijo objednem s številom izletnikov. Ker je namenjen čisti dobiček za nabavo prepotrebne telovadne orodja, se uljudno vabijo vsa društva, da nas počaste z obilno udeležbo, zlasti, ko se nam zopet nudi prilika okrepiti in utrditi bratsko vzajemnost Hrvatov in Slovencev. Na veselo svidenje tedaj v Ilirski Bistrici in bratski „Na zdar!“

Odbor.

Narodno gospodarstvo.

Slapenska posojilnica v Vipavi imela je v prvih šestih mesecih tekočega leta 907.863 K 75 v prometa. Tedaj blizo en milijon prometa v pol leta. Posebno lep napredek je bil pri vlaganju hranilnih vlog. Vložilo se je v teh šestih mesecih na novo 200.346 K 17 v.

Delniška družba „Union“ v Ljubljani je sklicala izredni občni zbor delničarjev, ki bo razpravljala o vprašanju, katero sedaj razdvaja člane in je zaneslo v družbo razpor: ali se naj hotel „Union“ v Ljubljani še dalje vzdrži v rokah domače delniške družbe ali se naj ga proda nekemu tujemu (menda celo židovskemu) ponudniku.

Živinske razstave bodo prihodnje leto v več krajih na Goriškem.

Dobra pitna voda je za rejo domače živine osobito sedaj poleti velike važnosti. Čim večkrat se pójí, tem bolj, poleti vsaj trikrat na dan. Trda voda (studenčnica) je boljša kot mehka voda (deževnica), ker ima v sebi mnogo apna, ki služi za napravo kosti. Umazana voda, posebno iz kalov pomešana z blatom lahko živini hudo škoduje. Kjer tedaj ni tekoče vode, naj si gospodarji na kak način skupno oskrbe napajališče.

Živinozdravništvo, ki je sedaj podrejeno ministrstvu notranjih zadev, se bo v kratkem podredilo poljedelskemu ministrstvu. Ta korak je vsekako lep napredek. Poljedelskemu ministrstvu se bo pridedjal poseben veterinarski svet, ki bo imel posvetovalno pravico v vseh živinozdravstvenih zadevah.

Če krava mleko zadržuje, ji dajte pol litra otrob pomešano s po eno pestjo kimlja in brinovitih jagod. Pri molži treba obrniti pozornost krave kam drugam, v ta namen se lahko položi roko pri molži na hrbet ali da na hrbet moker žakelj ali pa tolče in trga kravo po rogeh.

Darovi za Vilharjev spomenik.

Gosp. Kavčič Miloš, Rakek, 2 K; slav. generalni zastop bank »Slavije«, Ljubljana, 100 K; g. Hrast Ivan, tajnik mestne hranilnice, Ljubljana, 3 K; g. Krainer Franc, trgovec, Postojna, 6 K; g. Dekleva Alojzij, Postojna, 10 K; g. Koščal Josip, Postojna, 2 K; gosp. Možé Ivan, Vipava, zgubljen stava 10 K; pevsko društvo »Vipava«, dohodek veselice 12 K 63 vin.; g. Počkaj Ivan, Ubeljsko, 1 K 20 vin.; gosp. Kovač Franc, Košana, 2 K; g. Dolenc Anton v Pulju 10 K; vesela družba v Matenji vasi pri g. Alojziju Durjava 5 K; g. Kočevar Franc, Postojna, 2 K. Srčna hvala!

Odbor za Vilharjev spomenik.

Loterijske številke.

Linc, 2. julija	21	44	82	35	20
Trst, 7. julija	63	42	84	87	14

Tržne cene v Ljubljani.

Semena:				
Domača detelja	od K 100.—	do K 102.—	}	
Lucerna	» » 120.—	» » 130.—		
Laneno seme	» » 27.—	» » 29.—		
Fižol:				
Rudeči ribniški	» » 20.—	» » —.—	}	
Prepelčar	» » 24.—	» » —.—		
Žito:				
Pšenica	» » 16.60	» » —.—	}	
Rèž	» » 14.40	» » —.—		
Ječmen	» » 16.—	» » —.—		
Oves	» » 20.—	» » —.—		
Ajda	» » 13.—	» » —.—		
Kože:				
Goveje z rogmi vred	» » 100.—	» » 114.—	}	
Telečje	» » 135.—	» » —.—		
Svinjske	» » 400.—	» » —.—		
Lisičje	» » 9.—	» » 10.—		
Kunine (belice)	» » 32.—	» » 38.—		
» (rumenice)	» » 45.—	» » 56.—		
Dihurjeve	» » 6.—	» » 6.50		
Vidrne	» » 24.—	» » 25.—		
		}		
		}		

Za 100 kilogramov.

Za par

Mala naznanila.

Vsaka vrstica v teh oznanilih stane 20 vin. Pri večkratni objavi se dovoli primeren popust. Denar je poslati naprej. Plača se lahko tudi s pismenimi znamkami.

Landauer še dobro ohranjen se ceno proda v Postojni hišna številka 110.

Esenca za kurja očesa. Najbolje sredstvo proti kurjim očesom, debeli koži, bradavicam itd. Steklenica z rabilnim navodom 70 h razpošilja: Lekarna pri Mariji Pomočnici v Vipavi.

Srnača samca, dve leti starega proda trgovec Ivan Vidmar v Črnem Vrhu nad Idrijo.

Mlatilnico, lahek koleselj in več težkih vozov ima na prodaj Leopold Dekleva, Vremski Britof.

Cementne cevi razne velikosti so po zmernih cenah naprodaj pri Jos. Dekleva v Postojni.

Izurjen strojni kurjač usposobljen za to delo išče službe, nastopi lahko takoj. Natančneje o tem pove Matevž Milharčič v Postojni.

Velika kovačija z enim mehom, ležeča ob okrajni cesti med Rakekom in Prezidom (Hrvaško), odda se takoj dobremu kovaču s stanovanjem vred v najem. V bližini se nahaja graščina Šneperk, ena parna in več drugih velikih žag. Za dobrega in pridnega kovača toraj zaslužka vedno dosti. Poleg kovačije ima tudi kolar svojo delavnico. Natančneje pogoje pove Ferdo Wigele, učitelj, Staritrj pri Rakeku (Notranjsko).

Kašelj. Kogar kašelj nadleguje, naj rabi okusne in olajševajoče **Kaiserjeve prsne karamele.** 2470 notarsko poverjenih spričeval nam dokazuje, kako uspešno se jih rabi zoper kašelj, hripavost, katar in zaslinjenje. — Zavitek 20 in 40 vinarjev. — Edino pristne so one, ki imajo varstveno znamko »Drei Tannen«. Zalogo ima **J. Hus**, lekarnar v Vipavi.

V hiši gospe Helene Orešek v Postojni

● **zobozdravnik** ●

iz Ljubljane, Špitalske ulice št. 7

Amerik. zobe.
Vsa zobotehnična dela

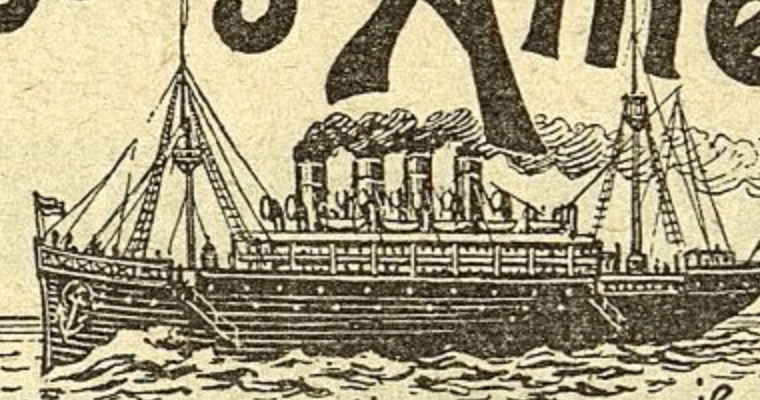

Amerik. zobe.
se v konces. ateljeju

O. SEYDL izvršujejo.

Ordinira vsako soboto od 8. do 5. ure.

Hamburg-Amerika Linie

Vožnja traja dni 6 dni izvrstna prilika za potovanje je in ostane

z najnovejšimi leta 1905 in 06 zgrajenimi velikanskimi parniki

"Amerika" 24.000 ton "Kaiserin Augusta-Victoria" 25.000 ton

toraj še enkrat večji kakor do sedaj velik parniki z 8-12.000 tonami

Pojasnila daje zastopnik: **Fr. Seunig, Ljubljana** Kolodvorske-ulice št. 28

Odhod iz Ljubljane vsaki ponedeljek, torek in četrtek v tednu.

Naznanilo.

Uljudno naznanjam, da sem prevzel

gostilno za šolo v Postojni

in se najuljudneje priporočam na obilni obisk z zagotovitvijo, da si bom vedno prizadeval p. n. goste z dobrimi jedili in pijačami kar najboljše postreči.

Leopold Kraigher.

LJUBLJANA
Pred Škofijo 3

JOSIP KORDIN

LJUBLJANA
Pred Škofijo 3

priporoča

● svojo bogato zalogo vsakovrstnih zanesljivih semen ●

kakor: črne domače, lucerne in rudeče detelje, esparsete, velikanske rumene, rudeče in bele pese, in korenje za krmo. Raznih semen graha, vseh vrst trav: rafijevo ličje, travnišnice, mešane za suho in mokro zemljo, jesenska repa, vse vrste solate, kakor sploh vseh kuhinjskih zelišč in kmetijskih semen

po nizkih cenah.

Poštanim potom izvršujejo se naročila točno in solidno.

Zastopniki

za kmetijske stroje firme K. R. Ježek, Blansko
se sprejmejo

proti proviziji za vse večje kraje na Notranjskem.

Zglasiti se je pri glavnem zastopniku v Ljubljani
Ivanu Komatiču na Dunajski cesti št. 31.

Učenec

ki ima veselje do trgovine, s primerno šolsko izobrazbo,
sprejme se v trgovini s špecerijo in manufakturo

A. Pogačnik v Cerknici.

Hotel Ribnik

Kadne in pršne kopeli

Hotel Ribnik

gorke in mrzle.

Kopališče je moderno opremljeno in vsak dan odprto od 8. ure zjutraj do 10. ure zvečer.
Cena kadnim kopelim je I. razred 1 K, II. razred 70 vin., III. razred 50 vin.

Za obilni obisk se najtopeje priporoča

PAVEL JURGA.

Pivovarna „G. AUER-jevi dediči“

v Ljubljani, Wolfove ulice šte. 12.

priporoča svoje izvrstno marčno in na bavarski način varjeno pivo

v prid družbe sv. Cirila in Metoda.

Zaloga na Notranjskem so: v Idriji (založnik gosp. Franjo Didič, posestnik i. t. d.), v Št. Petru na Krasu (založnik gosp. Anton Rebec, vinotržec), v Prestranku (založnik „Mlekarska zadruga“) in v Žireh (založnik gosp. Matija Gostiša, posestnik).

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
dopoludne.

☐☐☐

Obrestuje hranilne vloge po 4 $\frac{1}{2}$ % brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5% in amortizaciji najmanj 1%, na osobni kredit po 6%.

☐☐☐

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.

Velika trgovina in pekarija

ANTON DITRICH v Postojni

priporoča bogato zalogo špecerije, železa, porcelana, stekla, galanterije, barv in kolonijalnega blaga na debelo in drobno.

Zaloga Portland- in Roman-cementa ter vseh potrebščin za stavbe.
Zastopstvo za Notranjsko najboljšega strešnega krila „Eternit“ in druge
raznovrstne opeke za kritje streh.

☐☐☐

Rudeča sol in redilni prašek za živino.

P. n. gostilničarji dobijo steklo, porcelan in kuhinjsko opravo po znižanih cenah.

P. n. rokodelci dobijo na vse v njih stroko spadajoče orodje in blago primeren popust.

Zarezano strešno opeko

(Falz)

navadno strešno opeko, kakor tudi zidak, žlebak in vsako drugovrstno opeko ima v zalogi

Karol Jelovšek

opekarnar na Vrhniki (Notranjsko).

Svetovnoznana

postojnska jama

je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoldne in je izključno električno razsvetljena.

Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

Notranjci, berite, širite in naročajte

„Notranjca“!

MAKS ŠEBER

v Postojni.

Akcidenčna tiskarna.

Knjigoveznica.

Fotografični atelije.

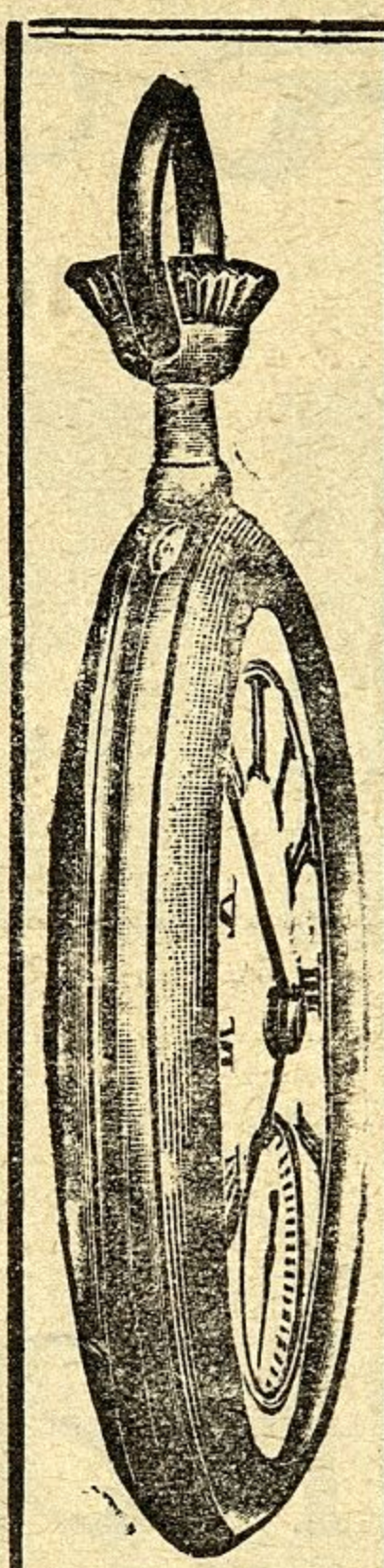

Zaloga vsakovrstnih tiskovin

za županstva, krajne šolske svete, šolska vodstva, posojilnice, mleinarske zadruga itd.

Izvršuje se po naročilu vsa druga tiskarska dela

kakor n. pr. letna poročila, cenike, vabila k veseliam in občnim zborom, programe, naznanila o zarokah, porokah itd., parte liste, pisma in kuverte z naslovi, posetnice, razglednice, trgovska naznanila itd. itd.

Zahtevajte cenike zastonj in poštne prosto.

Franc Čuden

najstarejša eksportna tvrdka na debelo in drobno.

U r a r

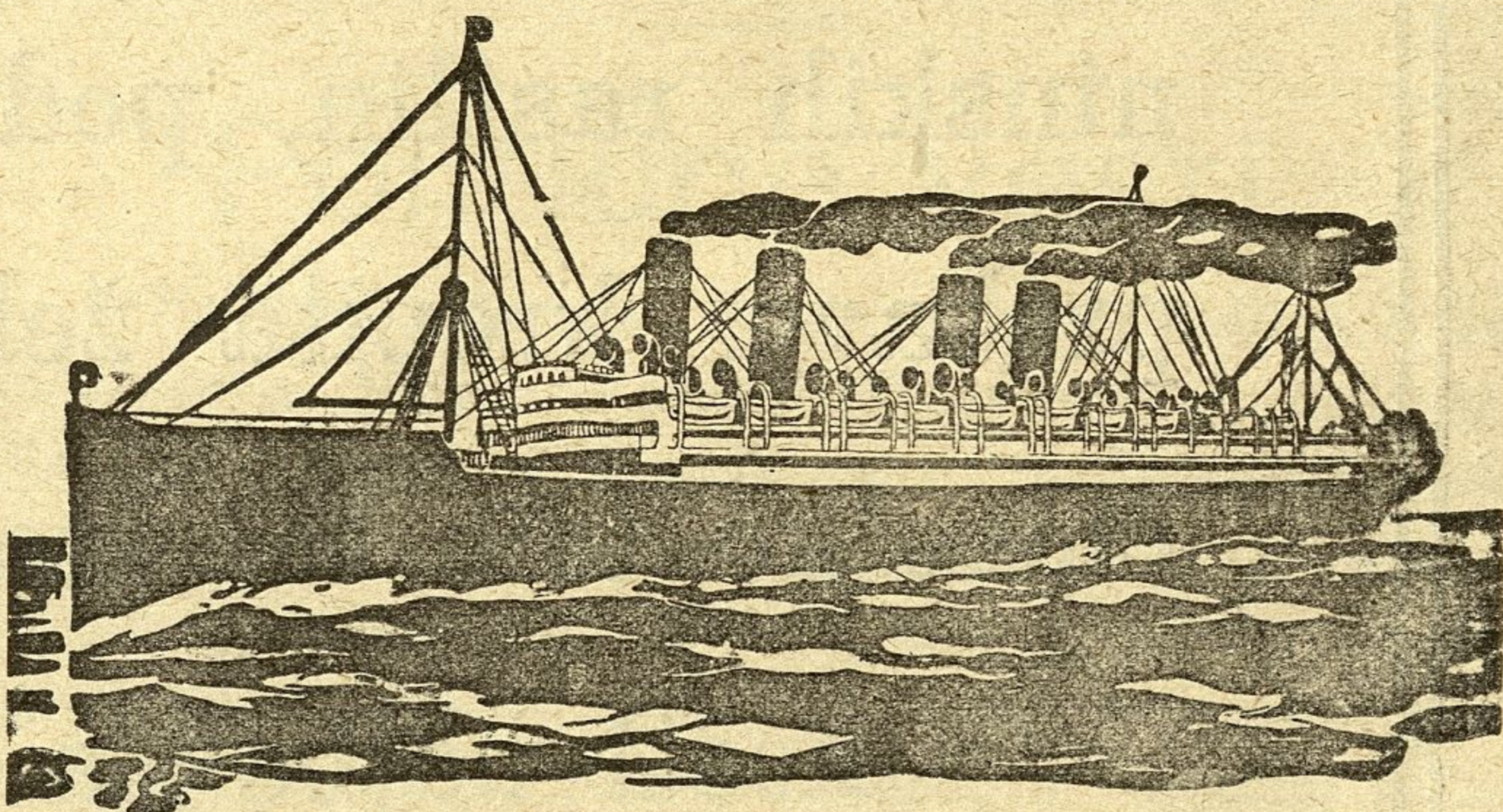
in trgovec zlatnine in srebernine, delničar prvih združenih tovarn ur »Union« v Bielu, Genovi in Glashütte.

POZOR!

BERITE!

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki „Severonemškega Lloyd“

iz BREMNA v NEW-YORK

s cesarskimi brzoparniki „Kaiser Wilhelm II.“, „Kronprinz Wilhelm“, „Kaiser Wilhelm der Grosse“.

Prekomorska vožnja traja samo 5 do 6 dni.

Natančen, zanesljiv poduk in veljavne vozne listke za parnike gori navednega parobrodnega društva kakor tudi listke za vse proge ameriških železnic dobite v Ljubljani edino le pri

EDVARDU TAVČARJU

KOLODVORSKE ULICE ŠT. 35.

nasproti občeznani gostilni „pri Starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in soboto. — Vsa pojasnila, ki se tikajo potovanja, točno in brezplačno. — Postrežba poštena, reelna in solidna.

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Kolorado, Mexiko, Kalifornijo, Arizona, Utah, Wioming, Nevada, Oregon in Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izredno ceno čez Galveston. Odhod na tej progi iz Bremena enkrat mesečno. Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimora in na vse ostale dele sveta, kakor: Brazilijo, Kubo, Buenos-Aires, Kolombo, Singapore, v Avstralijo i. t. d.

Rastlinski liker
in
rastlinska grenčica
„Jelen“

sta sestavljena iz najzdravilnejših planinskih rastlin, podpirata in pospešujeta prebavo, krepita želodec in z njim celo človeško telo ter sta vsled teh svojih lastnosti najboljša izdelka te vrste.

...

Edini izdelovatelj:

Anton Jelenec v Idriji,

imetelj rastlinske destilacije „JELEN“.